

Sygn. akt III CSK 252/07

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lutego 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Strus (przewodniczący)

SSN Iwona Koper (sprawozdawca)

SSN Kazimierz Zawada

Protokolant Bożena Kowalska

w sprawie z powództwa Gospodarstwa Rybackiego "G." sp. z o.o.

z/s w G.

przeciwko Gminie B.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 28 lutego 2008 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 11 stycznia 2007 r.,

oddala skargę kasacyjną i zasądza od pozwanej Gminy na rzecz powodowej Spółki kwotę 3.600 zł (trzy tysiące sześćset) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 28 września 2006 r. Sąd Okręgowy zasądził od pozwanej Gminy B. na rzecz powoda - Gospodarstwa Rybackiego „G.” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. kwotę 1.393,238,04 z ustawowymi odsetki tytułem odszkodowania, oddalił powództwo co do kwoty 1.195, 67 zł oraz w zakresie ustawowych odsetek żądanie ich zasądzenia za okres od 8 sierpnia do 18 grudnia 2002 r., umorzył postępowanie w pozostałej części i orzekł o kosztach postępowania.

Sąd Okręgowy ustalił, że w prowadzonym przez stronę powodową gospodarstwie rybackim doszło w okresie od 1 do 7 sierpnia 2002 r., do masowego śnięcia ryb w ilości 98 t., co spowodowane było zjawiskiem tzw. przyduchy. Przyczyną tego zdarzenia było wprowadzenie do potoku M. zasilającego stawy strony powodowej znacznej ilości nieoczyszczonych ścieków komunalnych, w następstwie czego do wody w stawach dostały się znaczne ilości szkodliwych związków organicznych. Śnięcie ryb w następstwie przyduchy pozostaje w adekwatnym związku przyczynowym z nieprawidłową pracą oczyszczalni ścieków Miejsko – Gminnego Zakładu Gospodarki Komunalnej w B., podległej pozwanej Gminie. Bezprawność zachowania pracowników oczyszczalni polegała na dopuszczeniu do zaniechania oczyszczania ścieków oraz na wpuszczeniu nieoczyszczonych, bądź częściowo tylko oczyszczonych ścieków do potoku M. Spełniona została także przesłanka winy funkcjonariusza samorządu terytorialnego – Gminy B. Jako podstawę prawną odpowiedzialności pozwanej wskazał Sąd Okręgowy przepis art. 420¹ § 2 k.c.

Odnosząc się do podnoszonego przez stronę pozwaną zarzutu nielegalnego prowadzenia działalności przez stronę powodową Sąd Okręgowy stwierdził, że powódka, która zawarła umowę dzierżawy gospodarstwa rybackiego z Agencją Własności Rolnej Skarbu Państwa (AWRSP) nie musiała się ubiegać o pozwolenie wodnoprawne, bowiem stosunek dzierżawy doprowadził do wejścia przez nią w sferę praw i obowiązków określonych w pozwoleniu wydanym w 1993 r. na rzecz Gospodarstwa Rybackiego Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa,

udzielonym do 2008 r. Wstąpienie przez następców prawnych zakładu, który uzyskał pozwolenie wodnoprawne w prawa i obowiązki określone tym pozwoleniem przewidywał art. 29 ustawy z dnia 24 października 1974 r. – Prawo wodne (Dz. U. 1974, Nr 38, poz. 230 ze zm. – dalej jako prawo wodne z 1974 r.). Zgodnie z tą ustawą jak i obowiązującą obecnie ustawą z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz.U. jedn. tekst Dz. U. 2005 r., Nr 239, poz. 2019 ze zm., dalej jako prawo wodne z 2001 r.) dotychczasowe zezwolenia wodnoprawne zachowały moc.

Wyrokiem z dnia 11 stycznia 2007 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanej Gminy, zaskarżającą wyrok Sądu Okręgowego w części uwzględniającej powództwo.

Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że prawa i obowiązki wynikające z pozwolenia wodnoprawnego udzielonego Gospodarstwu Rybackiemu Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa przeszły po jego likwidacji na AWRSP, a następnie w konsekwencji zawarcia umowy dzierżawy „wobec szczególnej sukcesji” zostały przeniesione na powoda. Z tych względów nie uwzględnił podnoszonego w apelacji zarzutu naruszenia art. 29 prawa wodnego z 1974 r. Dodatkowo wskazał, że przejście praw i obowiązków wynikających z pozwolenia na następcę prawnego zakładu, który je uzyskał wynika także art. 134 ust. 1 prawa wodnego z 2001 r. Jako nieuzasadnione ocenił dalsze zarzuty apelacji dotyczące naruszenia art. 361 k.c., art. 207 § 3 i 217 k.p.c. oraz sprzeczności istotnych ustaleń dokonanych w sprawie z zebrany materiał dowodowy.

Skarga kasacyjna pozwanej Gminy oparta została na obu ustawowych podstawach, w ramach których skarżąca zarzuciła:

- 1/ nieważność postępowania spowodowaną niedopuszczalnością drogi sądowej (art. 199 pkt 1 k.p.c. oraz art. 185 i 186 prawa wodnego z 2001 r.);
- 2/ naruszenie art. 134 ust. 1 prawa wodnego z 2001 r. przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że powódka działała na podstawie ważnego pozwolenia wodnoprawnego, jako następcą prawnym AWRSP.

Skarżąca wносиła o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu Okręgowego, ze zniesieniem postępowania i odrzuceniem pozwu, lub uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego

rozpoznania, a nadto na podstawie art. 415 k.p.c. o zwrot wyegzekwowanego świadczenia oraz zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzut nieważności postępowania wywodzi skarżąca z przejściowej niedopuszczalności drogi sądowej, z uwagi na wytoczenie przez powoda powództwa bez uprzedniego wyczerpania drogi postępowania administracyjnego, wymaganego na podstawie art. 185 i 186 prawa wodnego z 2001 r. Powód wystąpił bowiem do starosty b. o odszkodowanie, jednak domagał się go od Urzędu Miasta i Gminy w B. Miejsko – Gminnego Zakładu Komunalnego, a nie od obecnej pozwanej. Nadto odnośna decyzja dotycząca odszkodowania na rzecz powoda wydana została przez niewłaściwy organ tj. starostę, podczas gdy właściwy do jej wydania był wojewoda.

Zgodnie ze stanowiskiem obu Sądów orzekających, którego pozwana nie kwestionuje w skardze kasacyjnej, do odpowiedzialności strony pozwanej za szkodę będącą następstwem zanieczyszczenia stawów hodowlanych powoda ściekami z należącej do niej oczyszczalni mają zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego o czynach niedozwolonych, a nie przepisy prawa wodnego.

Odpowiedzialność podmiotu legitymującego się pozwoleniem wodnoprawnym za szkodę wyrządzoną osobie trzeciej opiera się na przepisach prawa wodnego, gdy szkoda jest wynikiem realizacji tego pozwolenia, a więc gdy do jej powstania dochodzi przy prowadzeniu działalności zgodnie z warunkami udzielonego pozwolenia. W okolicznościach przedmiotowej sprawy szkoda jest natomiast wynikiem bezprawnego działania polegającego na realizacji pozwolenia niezgodnie z jego treścią, a więc niedotrzymania jego warunków, a nie jego realizacji. Dla jej dochodzenia nie zatem jest właściwy przedsądowy tryb postępowania administracyjnego określony w art. 185 i 186 prawa wodnego z 2001 r. (wyrok SN z dnia 4 września 1979, II CR 253/79 nie publ., uchwała SN z dnia 17 stycznia 1989, III CZP 107/88, OSNC 1990, nr 1, poz. 6, wyrok SN z dnia 18 marca 2005 r., II CK 559/04 – Biul. SN z 2005 r., nr 7, poz.13). W konsekwencji, w sprawie nie zachodzi nieważność postępowania spowodowana niewyczerpaniem przez powoda drogi postępowania administracyjnego.

W ustalonych okolicznościach sprawy niesporny był fakt uzyskania w przez Gospodarstwo Rybackie Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa w G. w 1993 r. pozwolenia wodnoprawnego, udzielonego do 2008 r. Po przejęciu mienia po zlikwidowanym państwowym Gospodarstwie Rybackim AWRSP wstąpiła w prawa i obowiązki wynikające z udzielonego mu wcześniej pozwolenia (art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa w ówczesnym brzmieniu, tekst jedn. Dz.U. z 2001 r. Nr 57, poz. 603).

Zasadnie podnosi skarżący, że powodowa Spółka nie stała się na podstawie umowy dzierżawy zawartej z AWRSP następcą prawnym Agencji w zakresie praw - w tym w szczególności wynikających z przedmiotowego pozwolenia wodnoprawnego - przysługujących jej do wydzierżawionego mienia.

Wskazać jednak trzeba, że w przypadku dzierżawy majątku wchodzącego w skład zasobu własności rolnej Skarbu Państwa mamy do czynienia z dzierżawą zorganizowanych całości gospodarczych, gospodarstw rolnych w rozumieniu art. 55³ k.c. Gospodarstwo rolne, stanowiące w ujęciu funkcjonalnym zorganizowaną całość gospodarczą, może być - jak w sprawie niniejszej - przedmiotem jednej czynności prawnej, z zastosowaniem wprost art. 55² k.c. Wówczas przedmiot czynności obejmuje ogół składników materialnych i niematerialnych składających się na istotę tego gospodarstwa, w tym zezwolenia o których mowa w art. 55¹ pkt 5 k.c. W następstwie zawartej umowy powodowa Spółka mogła więc korzystać z pozwolenia wodnoprawnego udzielonego wydzierżawiającemu.

Z tych względów skarga kasacyjna podlegała oddaleniu stosownie do art. 398¹⁴ k.p.c. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.